

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ДУХОВНО ОСВЕЖАВАНЕ

С изминаването на м. януари се приключва цикълът на януарските църковни празници, толкова обичани от целия православен български народ, които съвпадат така сполучливо с мъртвия, почивен сезон за трудещите се у нас, особено в селата.

Тези църковни зимни празници, макар и различни по съдържание, са свързани в съзнанието на народа ни с великия и изключителен празник на Рождество Христово и преминават под неговото отражение като „коледни празници“. Обяснението на този факт трябва да търсим във величието и особената почит, с които нашият народ се отнася към светлия и неповторим празник на Боговъплощението като към източник на своята вяра, църква и целия си религиозен и морален живот.

Януарските празници, групирани в цикъла „коледни празници“, донасят със себе си голямо духовно раздвижване сред целия вярващ народ. Дни наред преди настъпване на Рождество Христово се чувствува, че едно особено предпразнично, светло настроение овладява живота на родните села и градове. Това радостно и бодро настроение се долавя най-вече в многолюдните множества от хора, които след приключване на работния ден изпълват улиците и пълнят магазините и църквите.

На пазара се изнасят и предлагат повече предмети и стоки, някои от които са предназначени и приготвени специално с оглед на настъпващите тържествени празници. Особено голяма е по това време радостта на децата, които за тези хубави дни получават отдавна обещаните им елха, ново облекло, шейна и други играчки и подаръци, дадени от татко и мама за добър училищен успех и примерно поведение в къщи, в училище и на улицата.

Българският народ, живял през цялото си историческо съществуване със своята праотеческа вяра, е създал благодарение на тази вяра прекрасни свои обичаи и традиции във връзка с чествуването на зимните църковни празници, които той ревниво и с любов пази и досега.

Тези обичаи и традиции, изпълнени с чиста християнска вяра, морална чистота и родолюбие, играха в историята на нашия народ, история

пълна с превратности и горчиви изпитания и страдания, велика роля на пазители на народността, езика и бита на народа ни.

Затова и днес в нашумялата в живота ни атомна ера, българският народ, който всякога е обичал и различавал здравия дух на истинския прогрес, продължава с обич да пази и тачи своите християнски празници и да изпълнява свързаните с тях обичаи и традиции.

Тържественият и празничен камбанен звън и тази година събра голямо множество ревностни богомолци по градове и села у нас, които след като бяха извършили по домовете си, заедно с челядите си, хубавите, смислени и толкова близки на сърцата ни бденивечерски обичаи, на сутринта идваха в храма на обща молитва, за да се поклонят на Младенеца, Който преди двадесет века се роди в пещерата до Витлеем, за да утвърди сред страдащото под ярема на греха и смъртта човечество добра воля, мир и блажено безсмъртие.

Колко много помогнаха и тази година коледните празници, заедно с многото отпразнувани именни дни, да се отпуснат сърцата, да се затоплят душите и изобщо да се очовечат хората в хубава, близка, празнична дружба, да станат по-хуманни и сближени помежду си и да се почувствуват по-естествено принадлежници на общобългарското семейство.

Зачетено беше и духовното родство (кумството), което нашият народ свето почита и пази, поставяйки го под патронажа на великия и славен Христов Предтеча и Кръстител Йоан, високо тачен и празнуван у нас.

Така в началото и на тази година, празнувайки светлите коледни, новогодишни и богоявленски празници, нашият народ, верен на своята света църква, привързан към земята си и обичащ родината си, отпочинал смислено под стрехата на дома си, по време на зимните януарски празници, със весело сърце и с обич към всичко свое, убеден, че Бог ще благослови усилията му за мирен и щастлив живот, се готви да изпрати зимата и да се отдаде на съзидателен труд в заводи и на полето, за да гради благополучието на своята родина.

Архимандрит Стефан

Бог и войните

От първите страници на Ветхия Завет до последните страници на Новия Завет въпросът за войната се свързва с въпроса за правдата и любовта между хората. Има ли любов и правда, или изпълнение на Божията воля, ще има мир; няма ли правда, не ще има мир, а ще има меч и сеч. Особено е силен в това отношение езикът на пророк Исаия. Той рисува бъдещите мирни времена, когато ще се прекоят мечовете на ораля и вълкът ще пасе с агнето (Ис. 2:4, 65:25), но същевременно той предупреждава от името на Бога, че това ще стане, само ако се възцарят правдата и добротворството, без които е невъзможен мирът. „Омийте се, очистете се, махнете от очите Ми злите си деяния; престанете да правите зло; научете се да правите добро; търсете правда, избавяйте угнетен, защитавайте сирак, застъпвайте се за вдовица. Тогава дойдете — и ще отсъдим, казва Господ. Да бъдат греховете ви и като багрено, като сняг ще ги избеля; да бъдат червени и като пурпур, като вълна ще избеля. Ако поискате и послушате, ще ядете благата земни; ако пък се отречете и упорствувате, меч ще ви изтреби; защото устата Господни говорят“ (Ис. 1:16—20).

Разбира се, тук съвсем не става дума, че Бог ще изтребва с меч хората заради техните беззакония, а само им се посочва, че ако вършат неправди помежду си, туй ще ги довежда до взаимно изстребване било с меч, било с атомни и водородни бомби. Тогава напразно ще викат „мир!“ „мир!“, защото мир няма, когато се вършат гнусотии (Иерем. 8:4—12).

Но ето, че въпреки това ясно и постоянно повтаряно през вековете от пророците, апостолите и служителите на Църквата предупреждение, хората вършат неправди и така довеждат до кръвопролитни войни помежду си. Те довеждат до войните, разбира се, не защото са религиозни, а, напротив, точно защото не са религиозни; довеждат, защото и тогава, когато се показват пред другите и сами себе си мислят за религиозни, те не поставят волята Божия за ръководно начало на своя живот, а я потъпкват жестоко. При това положение те още тук получават своето възмездие, като превръщат живота си от рай в братоубийствена касапница, а освен това и пред Божия съд ще има да отговарят за своите беззакония и братоубийства.

Такова е простото и ясно свидетелство и схващане на Библията и на Църквата за мира и за войната: колкото повече религиозност, толкова повече изпълняване на Божията воля, толкова повече правда и мир, толкова по-малко войни. Въпреки това ясно схващане, обаче, има люде, които от факта, че съществуват войни, коштуващи милиони човешки жертви и многомилиардни материални разрушения, вадят заключението, че Бог или съществува, но тогава Той бил виновен и отговорен за войните, та трябвало да бъде отречен като жесток тиранин, или пък изобщо не съществува. Особено от факта, че християнските народи воюват помежду си и всеки от тях се моли на Един и Същия Бог за победа над враговете, вадят заключението, че Бог или

в този случай е в много трагично положение, като се раздвоява, или пък изобщо не съществува.

А при това работата е много проста: Бог нито е престанал да съществува, нито се раздвоява, а само е предоставил на свободната воля на хората, сами да избират между живота и смъртта, като ясно им е казал, че Неговата воля е, те да имат правда, мир и живот, и че когато не следват тази воля, ще ги повика на съд. Той най-малко може да бъде виновен, че те много често избират войната и смъртта, вместо правдата и живота. Ако един баща забрани на своето дете да пипа печката, че ще се опари, или да играе с ножа, че ще се пореже, а то, вместо да послуша, упорствува и после носи последиците от непослушанието си, никой човек със здрав разум няма заради непослушанието на детето да обяви за виновен бащата, нито пък ще го обяви, че не съществува, а напротив само ще заключи правилно, че заповедта на този баща не е била продиктувана от каприз и произвол, ами е била разумно, добронамерено указание и предпазване за детето. А и самото дете най-добре се уверява в правотата и добронамереността на бащата именно тогава, когато се опари или пореже по своя вина, нарушавайки бащината заповед.

Що се отнася до това, че Бог се раздвоявал, когато християнски воюващи помежду си народи еднакво Го призовават в молитвите си, това възражение е затруднение за пантеистите, но не е никакво затруднение за християнската теистическа вяра. Както е известно, пантеистите учат, че Бог и светът са едно и също: всичко в света е божествено, и всичко у Бога е космично, световно. Но още френският философ от XVII в. Пиер Беел, като беше критикувал Спиноза, главния теоретик на пантеизма, и като беше обявил пантеизма за „най-чудовищно мнение, което надминава всички възможни безмислици“ (Ив. Георгов, История на философията, т. IV, София, 1936, стр. 366), беше посочил между другото и това, че ако Бог и светът са едно и също, както учат пантеистите, тогава при всяка война Бог воюва срещу Себе Си. Тогава изобщо става възможно да припишем на Бога всичко ниско, грозно и отрицателно, което съществува в света. Нещо повече: тогава изобщо престава да съществува разликата между добро и зло, истина и лъжа. Всякакъв стремеж към добро, истина и красота става излишен и невъзможен, щом всичко е божествено: защо ще се стремя към божествено, щом всичко е божествено, следователно, божествено е и това състояние, в което аз сега се намирам.

Съвсем не е така при теистическото схващане. Тук в християнството Бог и светът се схващат като нещо съвсем различно. Бог е създал света и човека и е дал на човека Своята воля за ръководство в живота, но от самия човек зависи дали да следва Божията воля и така да се доближава до Бога като свой идеал, или пък да не я следва и да се отдалечава така от Бога. При това, Божията воля е винаги една и съща, непротиворечаща на себе си. Още е тя ясна и конкретна.

При това положение всеки път, когато двама човеци, два народа или две групировки от народи воюват помежду си, това не значи, че Бог се разделя или че Неговата морална воля и истина се разделя, а значи най-напред, че те изобщо са се отклонили от Неговата воля, щом воюват, когато Той изисква от тях да живеят в мир. Значи също, че двете воюващи страни не са никога съвсем еднакво близко до Божиата воля. Все някоя от тях ще да е по-близко до истината, сиреч до моралния Божий закон. Но тъй като те са ограничени и всяка от воюващите страни вижда само своята правда, а не вижда правдата на противника, то всяка от воюващите страни претендира, че само тя е правата, и затова смята, че и Бог е именно с нея и на нея ще даде победа. А това какво значи? Значи, че са противоположни и противоречиви нашите схващания и представи за Божиата воля, а съвсем не е противоположна и противоречива самата Божия воля.

Казаното бихме могли да поясним с един пример из друга област. Известно е например, че по въпроса за истината относно устройството на вселената са съществували и съществуват различни мнения. Едни мислели, че земята е център на вселената; други мислели, че Слънцето е такъв център; трети смятат, че нито Земята, нито Слънцето е център и че вселената изобщо няма физически център. Тези различни схващания са воювали помежду си и както е известно в историята мнозина са станали жертва само на това, че са мислили по един, а не по друг начин, затова са били преследвани от своите противници. Но от това, че за вселената е имало и има различни воюващи помежду си учения, съвсем не значи, че самата вселена е идвала със себе си в противоречие, или се е раздвоявала, или е била в трагично положение. В противоречие са идвали само възгледите, ученията за нея, а не самата тя.

Ако е така по отношение на **физическата истина**, която е винаги една единствена, непротиворечеща на себе си — а много са и противоречиви помежду си са човешките възгледи за нея — точно така е и по отношение на **моралната истина**, сиреч на Божиата воля. Тя е също една, неизменна и вътрешно непротиворечива, но човешките възгледи за нея, бидейки ограничени и неизразяващи я никога в пълнота, са противоречиви и условни, като биват толкова повече морални, колкото са по-близко до едната единствена морална истина.

Да вземем конкретни исторически примери. Воюват сърбите и българите помежду си през 1885 след съединението на Северна и Южна България. И сърбите, и българите се молят на един и същи Бог, с едни и същи молитви, на един и същи славянски език да им даде победа. Пита се, какво основание имаме ние да смятаме, че щом те воюват, Бог е виновен за това, или че Той е в трагично вътрешно противоречие, или пък че не съществува изобщо? Абсолютно никакво основание нямаме. Напротив, имаме основание само да твърдим, че щом воюват помежду си, двата народа по начало са изменили на Божиата воля, която изисква да живеят в мир и братство, и затова си теглят последствията. Има-

ме основания също да питаме коя от двете страни, при създаденото вече военно положение, повече има на своя страна Божиата воля и следователно повече има право да разчита на Божиата помощ през време на самата война. И отговорът е лесен и ясен: не само повече има, а единствено има право оная от тях, която не е предприела непредизвикана нападателна война, а която е принудена да води отбранителна за своето отечество война. Същото е и при войната между русите и турците през 1877—78, Освободителната за България война. Тогава след обявяването на войната, руският народ масово нахлу в църквите да се моли горещо на Бога: от една страна да благодари, че всеобщо желаната от него спасителна за единоверните братя българи война се обяви и от друга страна да се моли за победа, защото вече не веднаж дотогава бяха предприемани войни за освобождение, но те завършваха безуспешно. Ние можем да бъдем сигурни, че и турците са нахлули след обявяването на войната в своите джамии, също да се молят за победа и са се молили на същия Бог. Но от това Бог не е изпаднал в противоречие, нито в трагизъм, нито в небитие, а можем да бъдем съвсем сигурни, че е благословил и подкрепил жертвоготовната десница на братята освободители, защото те не търсеха да продължат робството на българите, или да го заменят с друго, а търсеха да ги освободят, което е угодно пред очите на Господа.

Но много пъти правдата не тържествува така пряко и очевидно, както е в двата посочени случая. Много пъти освободителни войни и възстания в историята не са успявали, а вместо това са успявали завоевателни войни и кървави разправи срещу възстаналите за освобождение. Така например някога турците успяха да завоеват България и целия Балкански полуостров, бидейки фактически шепа хора в сравнение с многобройното християнско население на полуострова. Бог ли беше виновен за това, или той ли беше престанал да съществува? Достатъчно е човек що-годе да познава историята на Балканите от онуй време и той ще знае, че не Бог е виновен за заробването и жертвите, а е виновно пълното отклонение у балканските народи от Неговата воля, пълното морално разложение и безкрайните вътрешни междусобици сред балканските народи.

Ами как стои въпросът със случаи като потушаването на Априлското въстание от турците? Не беше ли Бог виновен, че допусна толкова жестокости, толкова жертви и толкова пожарища?

На това ще отговорим най-напред, че всяко прегрешение бива изкупвано и изкупването е толкова по-скъпо, колкото е по-голямо самото прегрешение. Жертвите на въстанието бяха далечни изкупителни жертви на някогашното прегрешение. Ще отговорим също с думите на Евангелието: „Истина, истина ви казвам: ако житното зърно, паднало в земята, не умре, остава си само; ако ли умре, принася много плод“ (Иоан. 12:24). Жертвите на Априлското въстание бяха много свидни за българския народ, но известно е, че те, чрез подвига и смъртта си, станаха главна подбудителна причина да се роди великият плод — освобождението на България;

така че като се пожертвуваха, те не останаха сами, а доведоха това, заради което се бяха хвърлили в борбата. Пък и дори да не бихме имали този резултат, ние нямаме право да очакваме от Бога при всеки частен случай да се намесва по чудесен начин, тогава когато е необходимо и ние да дадем жертви за осъществяването на даден идеал. В името на идеали от нас постоянно се искат скъпи жертви.

С една реч, както библейските указания, така и логическите разсъждения и историческите справки ни показват, че не Бог е виновен за войните и че не можем от тяхното съществуване

да вадим заключение, че Той не съществува, а напротив: съществуването на войните именно нагледно доказва, че Божията воля е нещо реално и че нарушаването на тази Божия воля не оставя ненаказано, а води до такива жестоки и кървави масови братоубийства, каквито са войните. Следователно, единственото сигурно и трайно средство за премахване на войните е именно изпълнението на Божията воля, която изисква мир на земята и добра воля между хората (Лук. 2:14), като предупреждава, че без правда и добра воля няма мир.

Д-р Д. Пенев

Ролята на пресвитерата

Жената на свещеника трябва да бъде искрена християнка и да вярва в работата на своя съпруг като пастир.

Ако тя се укаже достойна за своето призвание като негова съработница, тя може почти да удвои ползата от неговата работа. Обратно, ако на нея липсват набожност, способности и духовна привлекателност, тя може да го насочи към незадоволителна пастирска дейност.

Накратко, подобно на своя съпруг, необходимо е тя да бъде призвана от Бога и да чувствава, че е от високо удостоена.

В някои отношения нейната роля съвпада с тази на съпругата на лекаря. Всяка от тях може да изпълнява една благородна служба чрез създаване на приятен и щастлив семеен живот, като освободи своя съпруг от домашни грижи.

Изискванията, обаче, от жената на свещеника са далеч по-големи. Само с Божието благоволение тя може да се покаже достойна за това. С Неговата благословия тя може да стане един истински приятел. Тя може да се научи християнски да обича всекиго и тогава всеки ще я почита. Любовта ѝ към Господа и хората в нейния живот и дела е най-доброто изпълнение на всеки закон.

1. Напътствия за непряката ѝ работа. В някои отношения тезата, която се застъпва тук, може да се укаже не напълно осъществима. Някои жени могат да отговарят на изискванията за задълженията им по различен начин. Като правило, жената на свещеника може да допринесе най-много със своята дейност по косвен път.

Ако тя приеме отговорността да ръководи мисионерска група, или се заеме с някоя друга неподходяща за нея църковна работа в енорията, тя може да се укаже така претрупана, че да остави съпруга и децата си. Дори ако тя има време и сили за това, тя може да бъде подложена на критика. Вероятно тя ще може да допринесе повече, като насърчава други да ръководят тая или оная църковна работа. Всяко общество трябва да има в своите редове някоя личност с очарование и такт, която винаги да насърчава ръководещите.

Би ли трябвало пресвитерата да придружава свещеника при неговите пастирски посещения?

Като правило, не.

В началото, като младоженка, тя може да го придружава, докато чувствава, че това ѝ е удобно. Но скоро тя ще открие, че тези съвместни посещения престават да бъдат пастирски. Само случайно на двама души може да се укаже онова доверие, което се дава на свещеника, когато той е сам. Така и лекарят, когато е семеен, не взема своята жена при посещения на болни.

Ако свещеникът помага в домашната работа на своята съпруга, тя ще може да го придружава след обед. Ако обаче в такива случаи тя посещава само някои семейства, а други не, може да бъде обвинена в предпочитание.

Ако в къщи има деца, тя не може да прекарва много следобеди другаде.

В случай че все още няма деца, твърде умно е тя да прави някои посещения, тъй като няма кого да пази в къщи.

Винаги когато тя има време за посещения, може да излиза и сама, за да се погрижи за някои специални случаи, като посети някои, чиито близки са в затвора, или онези, които по други причини са опечалени. Винаги има нещо полезно, което жената на свещеника може да направи. В действителност, ако тя няма големи грижи, тя може да направи твърде много.

В някои случаи тя може да стане личен съветник на жените и девойките в енорията. При нея именно свещеникът може да изпрати някоя жена или девойка в нужда за интимен съвет, какъвто той по-трудно би могъл да даде. За такова внушение обаче се изисква свещенически такт. Това, от което в действителност толкова много се нуждае една съблазнена или прегрешила сестра, е **любезната сърдечност** на една добра жена, която знае как да я изслуша и как да я посъветва. Без да бъде пострадалата още повече разстроена.

Само жената на един свещеник може да каже колко много жени и момичета са със съкрушени сърца. Защо да няма в дома на енорийския свещеник една любезна приятелка, която ще посочи на тази, която е пострадала, пътя на духовния мир?!

Най-приятното задължение на жената на свещеника е да накара своя съпруг да се чувству-

ва щастлив. Нейната светлина трябва да осветлява прозорците на един щастлив дом. Тя може да помага на нейния възлюбен по най-различни начини: като бъде весела, най-вече когато той е в къщи, като поддържа къщата чиста и привлекателна, като приготвя полезни храни, като избягва служебни разговори на масата, като го предпазва от прерадоляване на алетита, като възпитавя правилно децата, като говори по въпроси, по които той желае някакво осветление, и като се въздържа от това да бъде „господарят“ на енорийското братство. Тя може да бъде силата зад амвона, но тя не трябва в ръката си да държи пръчка! Любовта се проявява най-добре по косвен начин.

Ако тия препоръки са много високателни, причината може да бъде в личността на автора. На много свещенически конференции авторът на тази статия е интервюирал някои смутени свещеници. Много от тях са поисквали съвет, имайки пред вид техните жени. Безсъмнено, всяка история има и своята друга страна; най-щастливи и най-полезни във всяко съорание са били тези, чиито жени са направили техните домове да приличат на небе.

Сега ние желаем да посочим какво може да направи една пресвитера в името на Бога по косвен начин, като помага на своя съпруг, за да стане той един образец свещеник.

Как би трябвало тя да се отнася към неговите проповеди?

Тя може да му помогне много повече чрез смислени похвали, отколкото чрез строга критика.

Тя трябва да се интересува от неговата ежедневна работа, както и тя желае и той да се интересува от нейното домакинство, като гледа на всичко с очите на любовта.

Ако тя му прави винаги добрини, и той ще ѝ отговаря по същия начин.

Разбира се, тя скоро ще започне да открива някои неприятни прояви в характера му, за които той не съзнава, че са такива. Тя ще почне да се очудва на особения начин, по който той произнася някои обидни думи.

Тя може би ще иска да протестира, когато той оставя гласа си да се извисява, като става и понос. Вместо да се отнася с презрение, нека бъде весела. Нима тя не вярва в светостта на добротата? Даже и да не вярва, нека изчаква и се моли.

Едно от най-лошите неща, които може жената на свещеника да направи, е това да намира грешки в неговите проповеди, преди той да е възвърнал своето спокойствие. Той може да се чувства достатъчно съкрушен, без да има нужда от един студен душ и то от този, когото най-обича. Накратко, нека тя да не му намира грешки в деня, когато той проповядва.

Естествено, трябва да има нещо, което да се препоръча, дори ако това е само един хубав текст.

По-късно през седмицата тя може да му каже тактично нещо, от което той има нужда. Но нека това бъде с любов и благородство.

Ако стане един морморящ критик на неговата ежедневна работа, тя може да го направи мнителен и слабохарактерен.

Когато пътеката на съпругеските ѝ задължения започва да се губи в мъгла, тя трябва да има под ръка един „маичински изповедник“, който може да ѝ бъде като навременна помощ в случай на нужда.

В случай, че домът на свещеника не е далеч от населеното място, младата пресвитера може да намери една по-възрастна приятелка, която да чувствава като майка и която радостно ще ѝ услужва като утешител и подкрепител. От нея младата пресвитера може да се научи как да превазмогва и най-големите трудности, чрез които Бог изпитва някои от своите дъщери. Така че тя да бъде в същото време една любяща съпруга и другарка на свещеника. Постепенно тя може да се научи как да живее с него в един дом, така че да бъде приятел на всекиго. Тя трябва да стане известна със своята духовна привлекателност в енорията.

Жената, която е избрана да се посвети на Господа, се нуждае от онова, което Дж. М. Бари нарича чар. В неговата семеина драма: „Какво знае всяка жена“, за чара се казва, че „той е един вид цветът на жената. Ако вие го имате, вие не се нуждаете от нещо друго, но ако вие го нямате, няма голямо значение другото, което имате“. Младата пресвитера трябва да бъде сигурна, че нейният чар ще се увеличи, ако тя продължава да се издига нравствено и интелектуално. В противен случай тя може да стане само една домашна слугиня, неспособна да живее на нивото на своя съпруг, когато той израства и повишава своя умствен и духовен ръст.

2. Избор на подходяща дейност. След първите шест месеци от брака жената на свещеника може да открие нужда от някаква дейност, каквато не е чувствувала дотогава. В такъв случай това може да бъде специалното призвание, което Господ е отредил за нея. В три различни енории жената на автора, който е свещеник, открива потребност за специална работа между жените и момичетата, заети в търговията. В тези случаи тя ги насочвала към образуване на групи за изучаване на Библията. Редом с това те също се събирали за обществено занимание и провеждане на социална работа в общината. В една от групите известен брой от „момичетата“ са били с разтрогнат брак, без да е имало от тяхна страна някаква вина за това.

Други са имали изпитания и проблеми, които са могли да ги заведат твърде далеч, преди групата да е започнала да внася мир в техните страдащи сърца. Жената на този свещеник ги е насочвала към общо четене на избрана книга от Библията, като Евангелието от св. Лука или Апостолските деяния, и в прилагане на дело библийската истина при всички видове човешки нужди. В главата „За привличане на мирски посетители“ се разглежда и един друг вид дейност за пресвитерата. Идеята е: жената на свещеника да насочи други жени към посещения на нуждаещи се, които могат иначе да бъдат изоставени. Не трябва обаче, чрез измисляне на невероятни неща, да се поддържа у тях интереса към

църковната работа или да се подхожда към тях като към обикновени безделници, нито пък трябва да има някакво присвояване на авторитет.

Жената на един обичан пастир е предмет на всички видове критичен поглед. Нещастие ще бъде за нея, ако тя даде вид, че се опитва да управлява енорията. И обратно, чрез благодетелство тя ще може да помогне на своя съпруг да отстранява всички видове енорийски безпорядки, по-голямата част от които се дължат на жени, които се занимават повече с интриги и клюки.

3. Местоположение на енорийския дом. Къде би трябвало да живее свещеникът със съпругата си? Като правило те трябва да живеят в къща недалеч от енорията, но това да стане така, че да не се чувства предвзетост. С изключение на църковното здание, никое друго здание в околността не би трябвало да излъчва по-голямо духовно въздействие. Духовният църковно-обществен живот на енорията, следователно, би трябвало да се върти около тези две здания: църквата и къщата на свещеника.

Къде тогава духовният баща трябва да издигне дома на енорийския свещеник?

Често пъти свещеникът живее в непосредствена близост до църквата. Това може да бъде удобно за него, но не и за неговата жена. Нейният домашен ред може да бъде предмет на постоянно наблюдение. Нейните деца ще бъдат изложени на неподходящо внимание, ако не и на напрежение, тъй като те не ще имат едно хубаво място за игра навън. Нейните паници и тави ще бъдат вземани на заем и връщани може би наполовина изгорени. Нейният личен живот може да бъде замесен в енорийски въпроси. Тя може би ще започне да се отекчава и не след дълго ще разбере защо жената на лекаря предпочита да

живее на известно разстояние от местоработата на своя съпруг.

Тъй че, когато става реч за удобна енорийска къща, тя трябва да бъде на известно разстояние от църквата. По този начин свещеникът и неговата жена ще могат да се радват на един собствен семеен живот. Когато те живеят близо до центъра на енорията, те ще могат да чувствуват пулса на всеки енорияш. Мястото на дома е от по-голямо значение за пресвитерата, отколкото за самия свещеник. Ако тя не желае да бъде близо до енорията, за да сътрудничи по-успешно на съпруга си, тя не ще бъде достойна за съпруга на пастир. Колкото и да ѝ са неприятни околните, тя ще направи много по-добре, като живее между хората. Така тя ще бъде в състояние да даде на всяко подрастващо момиче един пример на добродетел. Тя ще може да покаже на всяко подрастващо момиче един образец на женски чар, който може би се различава дори и от този на нейната майка. Когато жената на свещеника се смеси с хората, тя ще им покаже как можеш да се държиш приятелски, без да ставаш експанзивен, и как да обичаш Господа, без да изгубваш обикновената връзка с хората.

Има ли нещо чудно, че образцовият свещеник казва: „След Господа, аз дължа всичко на моята жена“. В нашето братство, солистиката в хора каза един ден: „Нашият свещеник трябва да има един прекрасен домашен живот. Когато и да спомене за домашния си живот, което той често прави, лицето му сияе от радост. С такава жена трябва ли да се чудим, че той изглежда наистина винаги щастлив?“

Свободен превод от английски:

В. Д. В.

Виден църковен публицист и религиозен поет

През изтеклия месец печатът отбеляза стогодишнината от рождението на Стоян Михайловски — „изобличител на един хищнически свят“ (в. Вечерни новини, бр. 16 от 19. I. 1956), „непримирим сатирик — отрицател на буржоазните нрави и политическа тирания“ (в. /Отечествен фронт, бр. 3543 от 19. I. 1956), „политически поет, поет-гражданин, сатирик, който достига дори до революционно разрешение на социалния въпрос“ (в. Литературен фронт, бр. 2 от 12. I. 1956). В Академията на науките българските писатели и Институтът за българска литература при БАН устройха чествуване на бележития писател и поет. Писателят Ангел Тодоров прочете доклад, в който изтъкна Михайловски като „майстор на епиграмата, достигнал върха на своето поетическо творчество с басните си, приет в пролетарските издания като „събрат по оръжие и надежда за втори (български) Амичис“. Известни артисти от столични театри рецитираха творби на Михайловски.

Поетическото творчество на Михайловски, издавано последователно в отделни книги, е добре известно. То му осигури безсмъртие.

Уместно е и църковните издания да отбележат тая годишнина, защото наред с онова, за което го чествуват писателите, Михайловски е и виден църковен публицист и голям религиозен поет. Години под ред той сътрудничи в църковни и религиозни издания — вестници и списания — като Църковен вестник, сп. Преглед, сп. Духовна пробуда и др. Особено деен сътрудник на Църковен вестник е той през годините 1907, 1908, 1909, 1910, 1911 и 1912.

През тия години той печати:

Песни на надеждата (ЦВ, бр. 14—15/1907), посветени „на светлата памет на сина ми Никола, разделен от мене чрез временния гробовен предел“, в които, противно на някои оценки за автора като песимист, той се изявява като оптимист, вярващ в живота християнин, и възкликва: „Вярвайте в живота!... В ситния дъждец, който тихо пои нивята, в ялната зора, която се

сипе на изток, в поточето, което безметежно се опътва към реката — навсякъде бий в очи съзаваното и неоспорвано господство на някакъв таинствен и едновременно видим световен ред. . . Вярвайте в добрината на живота! Вярвайте в Божия ред! . . . Отворете златния вход на сърцата си и посрещнете тържествено небесната пратеница, светлата възвестителка на безсмъртието на деждата” . . .

Сърцето на нещата (ЦВ, бр. бр. 4, 7—9, 12 — 13/1907), който свой труд авторът представя като „страници из дневника на един християнин“. Тук се разглеждат отношенията между вярата — „източник на всяка светлина“ и науката — „съюзница на вярата“. Теоретичните изводи са изяснени с интересни опоегизирани примери.

Химери и действителност (ЦВ, бр. бр. 5—6, 10—11/1907) — размисли за отношенията между хората. „Не трябва един да вирее, а друг да крее — ето първият и последен параграф на всяко учение за човешко право“.

Против течението (ЦВ, бр. бр. 17—21, 23—27, 30, 34, 36, 37/1907) — „откръшлещи из паметта на един самотник“. Тук по верските въпроси той се изявява като страстен апологет на вярата, а по „философията на новобългарската история“ е против анархизма и за реда. „Бъди консерватор против анархизма на личните насилници, ала едновременно бъди либерал против мракобесието на всеки привилегирован потисник“.

Метаполитически апофтегми (ЦВ, бр. бр. 6, 9—12, 15—16, 17/1908). Особено ценни, запазили значението си напълно и днес, са размислите му за славянското единство и за значението на Българската народна църква.

„На младите българи, на онези, които се дават за искатели на обезбългаряване, на онези, които са възмечтали това нещо: оксидантализе ла Бюлгарй, ний ще речем: Българският гений, българската съвест, българската душа, българският интерес са славянски гений, славянска съвест, славянска душа, славянски интерес. България биде призвана на самостоятелен живот преди тридесет години поради своята солидарност със славянството — и поради своята чисто славянска мисия в югоизточния край на Европа. Освобождението на България значеше: източният въпрос е славянски въпрос. Изневерим ли на своята история, на завета, който сме получили от бащите си, ний се самоприсъждаме: нашето съществуване губи резон д’етър. . .

„Българската църква е национална. Тя е плът и кръв от нашата плът и кръв. Тя е неотемлема част от онова, що се нарича българизъм. Тя се е сраснала, тъй да речем, с народната организация — тя е черта или част от народната психика. . .

„Българската църква — съюзница на всички ратоборци за просвета е мощен елемент на социално, расово, държавно унапредване. Никога тя не се е опълчвала против науката — като знае, че науката открива нови пътища за богопознание, за сближаване с Източника на всяко съвършенство!

„Българската църква християнствува и защото християнствува тя държи с народа — тя е от партия на слабия, скромния, трудолюбивия, ако

е позволено да употребиме думата партия, когато говорим за пресвещения институт, създаден от Богочеловека!

„Нещо повече. Българската църква приготви нашата съвременна обнова. Българската църква създаде българщината. Българската църква е първата наша освободителка — предшественица на Царя Освободителя!

„Искате ли доказателства за това? Търсете ги в нашата нова история.

„Да! Ако има — в нашето скромно минало — първостепенни национални светила, то са проповедници на славянска пробуда, носещи в една ръка българското азбуки, а в друга ръка Христовия кръст. То са народно-църковни служители. И тяхното име е легион — като почнем от Паисия, Софроний, Неофита Бозвели, Неофита Рилски, па свършим с Авксентия, Илариона Маркариополски, Антима Първи и Климента Търновски!“ . . .

Нови богомили (ЦВ, бр. бр. 29/1908) — полемизира с противниците на религиозното възпитание. Осъжда безверието като „дърво всегда лишено от листе, цвят и плод“.

Метаполитика (ЦВ, бр. бр. 19/1908) — размисли върху поддържане реда и запазване законите.

Страници из завещанието на един философ (ЦВ, бр. бр. 21, 22, 27, 28, 30, 35/1908). В тия страници е отразено голямото му преклонение пред Вазова, когото сочи за единствен наш поет. Дава ценни съвети върху писателското изкуство. Изказва оригинални религиозно-нравствени мисли: „Онез, които мислят, че Христос отнесе Своите чудеса в гроба, се мамят. Той научи Своите поклонници да чудотворят. Когато дадем нравствена обнова на падналия човек, не възкресяваме ли мъртвец из гроба?“

Книга на преходните блянове и на дълговремената мъдрост (ЦВ, бр. бр. 36—48/1908). Тук изобилствуват находчиви, хитроумни афоризми с голяма нравствена стойност: 15. Доброто се движи полекичка, понеже се качи.

Злото е бързоходно, понеже слиза.

64. И от любов и от омраза еднакво страдаме.

Любовта трябва да бъде предпочитана: тя минава по-скоро.

69. Има тиха враждебност по-лоша от замеряне с камъни:

например мълчанието пред едно добро дело.

165. За да не господаруват другите над тебе, бъди господар на себе си.

Нашата най-добра крепост е самообладанието.

И пак възкръсна Бог (ЦВ, бр. бр. 15—16/1908). Великденско стихотворение.

В живота щом се свечери в душата се развива (ЦВ, бр. бр. 21 и 22/1909). Голяма част стихове от тоя цикъл са печатани в сп. Преглед (I, II/1908, 1909). Характерни са тук религиозни апофтегми, епиграми и кратки, пропити с топъл лиризъм стихове:

— Страднието е сила! Вселената в скърби се е родила!

— В име Божие каквото става —

То само може вечен плод да дава!

— Бъди човек! Човешкият род велика сграда гради:

Дай камъчето си и ти; усърден в дълга бъди!
Ето и бисерна Молитва, отронена от вярващо-
то поетово сърце:

Какво съм аз? — Небесна капчица, проляна
тук на земята... Позволи ми,
о, Господи, при своя извор да се върна
в просторите неизмерими.

Какво съм аз? — Лъчица из виделините,
разпръснати в поля надзвездни...
О, Боже, край тури на моето печално изгнаничество
в тъмни бездни.

Отвъд усоните на сляпата страст и отвъд при-
стоите на модната идея (ЦВ, бр. бр. 11—20, 23
— 29/1909; 42, 44/1910; 1, 7—12, 14—22, 25
— 34, 41—45/1911 и 1—2, 3—7, 17, 18, 20, 24,
26, 27/1912). Тук са намерили израз религиоз-
ните, социални и политически идеи на автора.
Получили са оценка обществените политически
борби, борбите за национално оединение (Маке-
донският въпрос), дават се съвети на навлиза-
щите в живота подрастващи поколения.

Пред образа на Богочовека (ЦВ, бр. 38—41/
1910). Сам поетът определя: „Откръшлек от моя
частен стихотворен молитвеник“. Тук, в нежно
стихотворение: „В Балкана“, е даден външен ви-
дим израз на дълбоки, душевни преживявания:

Из тясна пукнатина
в скала Балканска — жедно
за яснота небесна —
издига се дръвце...

В стремеж към обич вечна
из земята вертепи
тъй също се издига
и моето сърце!

Безсмъртие (ЦВ, бр. 13/1911) — религиозни
размисли.

Поема на тъгата (ЦВ, бр. 46/1911) — за сми-
съла на скърбите:

„Скърбта е мистическа баня за човешката
душа“.

Морал и религия (ЦВ, бр. 47/1911) — писмо
до софийски учител по въпроси на вярата и ре-
лигията.

Бог и задгробно битие (ЦВ, бр. 49/1911) — ре-
лигиозни размисли за вечния живот.

Стихотворения в проза (ЦВ, бр. бр. 50, 51 —
52/1911) — възсъздадени приказки и легенди.
„Во время оно“ — обрисова съдбата на родоот-
стъпника, на изменника на род и вяра. „Бялата
коса“ — поетическо възсъздаване на легенда за
почитане на старите хора: „Исахор е Адамов
правнук. Дълго живял. Много изпитал. Скърбей,
че няма белег, който да показва мъдростта и бо-
гатия му житейски опит, да привлича младите
при него, за да ги научи „как да превърнат зе-
мята в рай“.

„Исахор моли Бога: „Тури, Господи, на моето
лице един знак, че съм живял десет десетки го-
дини, че съм насъбрал светопознание и чове-
копознание“.

„И Господ го чу. И реши Господ, че трябва да
се направи нещо, което да служи за знак на мъ-

дростта, на знанието, на тайноведението, — че
трябва да бъде известно на мало и голямо, де
се намират тези драгоценни качества и доброде-
тели.

„И отзе Господ по нещо от лъчезарната чи-
стота на снега, от милите сияния на среброто и
бисерите и от нежната яснина на крина, — и
образува един венец, един нов накит от светла
белина, — и постави го върху главата на Исахо-
ра...“

„И каза Господ: — Ето знакът! И в човешки
говор този божествен подарък беше назван бяла
коса“.

Фрагмента вите (ЦВ, бр. бр. 6, 23, 24, 40/
1911).

Поема на поемите (ЦВ, бр. 8—16/1912).

Върховни истини (ЦВ, бр. 21/1912) — писмо
до един селски учител.

Химни в бели стихове (ЦВ, бр. 25/1912).

Писателско изкуство (ЦВ, бр. 28/1912).

Книга за българските пастири и наставници
(ЦВ, бр. 29—30/1912).

Мрави искат да съборят кула (ЦВ, бр. 37/
1912) — символическа приказка.

За съдържанието загатват самите заглавия.
Оригиналната, оудна и остра мисъл, езиковите
обрати представляват голям интерес — оправда-
ват прочитането.

Във всички тези поетически творби и писател-
ски трудове на Михайловски — малко известни,
защото не са издавани в отделни книги — има
здрава религиозна мисъл, дълбока привърза-
ност към Православната църква, пълна преда-
ност към праотеческата вяра, „бял евангелски
хлебец“ (по собствените му думи), който той ще-
дро раздава на всички до края на живота си.

Наред с издаденото в отделни книги, те го
представят като виден църковен публицист и не-
надминат религиозен наш поет.

В тях той представя за всеки християнин де-
виза: Животът е борба (Вивере ест милитаре).
„В битката на живота ти си поставен на първи
ред, християнино! Остани на поста си твърд, ре-
шителен, непреклонен; Бог не забравя своето
войнство“.

И наистина Бог не забрави своя воин Стоян
Михайловски. Надари го с дълъг живот, през
който той, като учител, съдия, професор в уни-
верситета и свободен писател, пях химни на тру-
да и вярата, на честта и дълга, сочеше пътя за
нравствена обнова на народа: „Нов свят за да
настане, душите обновете, градежа от самите ос-
нови започнете“.

Михайловски изживя живот в библейски раз-
мери, през който можа да осъществи надеждата
си, молитвено изразена в следните стихове:

Но Бог ще позволи на поста си до дирня
въздишка да остана, и да възвестявам
спасителната истина, и белий хлебец
Евангелски (к. н.) на нищи духом да раздавам.

Духовният облик на Моцарт

По случай 200 години от рождението му

Историята може да се похвали с много личности, които в разни области на културата с гениална проникновеност са давали силен тласък напред, към все по-нови простори и завоевания. Но съвсем редки са хората, при които геният дава външно проявление още в най-ранна възраст и в течение на целия живот се развиват във възходяща линия, достигайки непостижима висота. Такъв е случаят с Волфганг Амадеус Моцарт, една от най-крупните фигури в историята на човечеството, и по-специално в историята на музиката.

В. А. Моцарт е роден на 27 януари 1756 година в австрийския град Салцбург. Баща му, известният музикален педагог Леополд Моцарт, забелязва отрано необикновеното музикално дарование на сина си. Вниманието, с което той заобикаля детето, и условията, които му създава въпреки материалното притеснение на семейството, са необходими предпоставки за оформянето на бъдещия велик композитор.

Едва шестгодишен, малкият Моцарт дава първия си блестящ концерт пред публика. В кратко време посещава много европейски градове, където с необикновеното си изпълнение очудва всички и завоюва огромни успехи. Не само виртуоз-пианист, той се очертава и като гениален композитор. С упоритост и постоянство изучава полифонията и контрапункта, които овладява до съвършенство. Още в началните произведения личи неговата оригиналност. В периода на зряло творчество, Моцарт вече се явява като напълно самобитен композитор, чужд на всякакви традиционни форми. Според него, музиката трябва да отразява не само личните преживявания и стремежи на автора, но преди всичко стремежите и идеите на епохата, в която живее.

Въпреки успехите, финансовото му състояние не е добро. Лишенията, негодите и постоянната работа калаят характера му. Чувството за доблест е много силно развито. Той пише на баща си, че „честта на композитора стои преди всичко“. Той презира тези, които превиват гръб пред князете и благородниците, и сам предпочита да бъде в мизерия, но да запази непокътнатата своята горда независимост.

Бурната епоха преди Френската революция, наречена епоха на Просвещението, дава отражение във всички области на обществения живот — икономика, литература, изобразително изкуство и музика. Новите идеи: борбата против феодализма, за свободата на личността и на мисълта не са чужди на големия композитор. Те отговарят напълно на неговите разбирания за пътя на музикалното изкуство, затова той ги отразява в редица свои произведения. Така в „Сватбата на Фигабо“ е отразена борбата на народните маси против глупавите благородници, в „Дон Жуан“ е показана голямата роля, която играе просветеността и нравствеността в човешкия живот.

Моцарт искрено вярва в Бога. Любовта му към ближния и към нуждаешите се, макар сам да се е намирал в нужда, е пословична. Пламенната преланост към Всевишния се чувствава в многобройните му религиозни творби. При всяка нелелна служба в Салцбургската катедрала, той импровизира по една соната, пропита с дълбока и възвишена обич към Бога и човечеството. В самия край на своя живот той пише епохалното си творение: „Реквием“. Посредством затрогваща музика и силна изразителност в тоновете е прелалена саможертвата в името Господне, за благо на всички хора.

След дълго и изтощително боледуване, смъртта слага край на неговите страдания. На 5 декември 1791 година, изоставен от почти всички свои приятели, Моцарт предава Богу дух като добър християнин.

Творчеството на Волфганг Амадеус Моцарт е всестранно. То обхваща разни музикални видове: опери, симфонии, сонати, квартети, квинтети, меси, един Аве верум, един Реквием и много други. Навсякъде по света днес неговата музика буди възхищение по своята гениалност, нежност, свежест и мелодичност.

Името на великия композитор ще извиква винаги в нас чувство за съвършенство и красота. Или по-точно — красотата достигнала съвършенство чрез силна любов и смела борба.

Д. Ихчиев

Владимир С. Соловьев

В една тиха лятна вечер през 1867 година трима юноши, с благовъзпитан вид, се разхождаха по алеите на подмосковските дачно-аристократични гробища на курорта Покровско — Глебов — Страшнев и беседвали мирно помежду си. Изведнаж най-големият между тях, притежател на прекрасни сини очи и гъсти кестеняви къдрици, с мигновено блясал поглед, поривисто скочил върху гроба на неизвестен покойник, повалил върху него кръста му и заиграл върху този

кръст някакъв дивашки танец... С недоумение и ужас гледали на това жестоко чудачество двамата му по-млади другари. Този млад безбожник бил Владимир Соловьев — бъдещият ревностен защитник на църковното християнство и далновиден критик на безбожието, а двамата му спътника — братята Лев и Владимир Лопатини, от които първият по-късно става професор в Московския университет по философия, а вторият

— артист в Московския художествен театър.

По свидетелството както на поменатите братя Лопатини, така и на други свои приятели, в своята ранна младост Соловьев преживял кратко, но извънредно бурен период на богоборчески съмнения и нечисти навети. Веднаж 15-годишният скептик, живеейки под религиозно-консервативната сянка на родителския си дом, се предал на иконоборство и жертва на този мубяс станали всички икони в стаята му, които „иконоборецът“ Соловьев изхвърлил през прозореца в двора, същите тези икони, които са били свилетели на толкова негови пламенни молитви. Но Соловьев преминал безболезнено, скоро и почти незабелязано за околните от това кощунствено волнодумство към ревностно отстояване на християнството, от тези нечувани дързостии към пълна ортодоксална покорност.

И все пак в бездънната дълбочина на неговата натура останали неизкореними духовни потенции за най-смели богоборчески съмнения. В последните години на своя живот той с особено скръбно убеждение повтарял често, че да обича Бога дейно и плодотворно, може само този, който умее да Му се противи открито и храбро. „Мнозина проповядват днес съюз на вярващите против засилващото се безбожие, а аз бих предпочел да се съюзя с неверието против бездействието и повърхностни християни“, казва Соловьев, припомняйки многозначително, че изнепримиримите като че ли гонители Савловци са излизали възторжените Христови апостоли Павловци. Соловьев се възмущавал всякога дълбоко и искрено срещу оная „защита“, която казионното лицемерие е давало на тази или онази вяра, въставайки най-решително срещу всякакви религиозни, междуверски и национални притеснения. Към края на живота си, под впечатлението на религиозната нетърпимост в царска Русия, Владимир Соловьев написал своето изумително пророческо писмо до император Николай II, в което пише: „Аз съм вратата. Позволено ли е едни от християните със сила да бъдат вкарвани през тази врата, а други да не пускат да излязат през нея? Казано е: Който идва при Мене, няма да го изпъдя, но за домъкване на сила не е казано нищо. Защо е потребно насилие, углавни закони, притеснителни административни мерки и цензурни запрещения? Крепостното право, заробвайки селяните, е развратило помещиците. Закрепостяването на човеците към господстващата църква лишава Руската православна църква от нейната нравствена сила, подрива нейната вътрешна жизненост. Може ли църквата Божия да съществува без духовна борба за истината, а възможна ли е такава духовна борба за църквата с веществени оръжия? С какъв успех можем да убеждаваме заблуждаващите се в оная истината, в името на която те са хвърлени в затвора или са пратени на заточение? Оръжието на църквата е словото, но възможно ли е да изобличаваме с достоинство онези, чиято уста е затворена със сила. Можем ли да се борим честно с противника, чиито ръце са вързани. Народът е излязъл вече от своето духовно малолетство и недостойната защита на истината предизвиква в него много повече съблазън, неже ли свободна-

та проповед на каквито и да са заблуди. Защото, макар не всички гоними да страдат за правдата, то всички гонители притесняват правдата в себе си. Православният християнин знае факта, че Христос е говорил на учениците Си многократно, че ще бъдат гонени за Неговото име, но никога Той не им е казал и те да гонят другите за името Му“. Така писал на императора Владимир Соловьев. И на тази велика задача да брани свободата, Соловьев служил ревностно до края на своя живот.

От странни и загадъчни противоречия е изтъкана тънко мозаичната личност на руския гениален мислител. Както бисерът е продукт на особена болезненост на раковината, както най-редките черни перли според някои догадки представляват някакво пленително извращение на причудливата природа, така става повилимому и в човешката душа, съкровищница на философските ценности. Необичайно разностранният и капризен ум на Владимир Соловьев в своите нетърпеливи преходи давал понякога цял своеобразен спектър от настроения. Играта на цветовете във вещественния спектър зависи от интерференцията на светлината върху вълнистата повърхност на перламутровите слоеве. Подобно на това и титаничният ум на Владимир Соловьев отразявал разноцветни лъчи в зависимост от това, каква външна светлина е попала върху неговата своеобразна призма. Той отразявал както не вечерната и незаходима Таворска светлина, така и червения отблясък на смеха и мътно-зеленикавото сияние на блатните житейски припламвания. Решающо и властно начало при тези понякога твърде бързи преходи е било, разбира се, вътрешното самозаконно съзнание на философа. Соловьев разбирал както може би никой друг в наше време кристално-чистата рапост на религиозната интуиция и на молитвеното благоговение, и при все това, даже и в зрялата си възраст, озалачавал простодушните хора със своите двусмислени непомлъвки. Понякога могло да се подозира в него някакъв двулик Янус на богословската диалектика, добър, но ласкаво-коварен Мефистофел. Соловьев наричал православното богослужение „чудесно“, но сам ходел в църква много рядко и заявявал понкога, че църковният богослужебен кръг не бил писан за него, и че да се моли истински, той можел само при пълно усамотение.

Всички тези противоречия и чудатости, крайно интересни за всички, които изучават таинствения духовен образ на великия руски философ, не намаляват с нищо безсмъртната обществено-възпитателна ценност на неговите превъзходни съчинения.

Владимир Соловьев завеща на човечеството неизброимо и нетленно идейно богатство. Всички руски религиозни мислители от последно време се оказаха волею или неволею негови наследници, отразявайки в творчеството си неговото царствено влияние. На бъдещето принадлежи задачата да оцени целия пророчески и учителски подвиг на Соловьев, тъй като за настоящето това е все още невъзможно.

По Сперанский Н.

ИЗ ЖИВОТА НА ЕПАРХИИТЕ

Из Врачанска епархия. — Негово Високопреосвещенство св. Врачанският митрополит Паисий на 4 януари т. г. пристигна от София в престолния си гр. Враца. На 6 сутринта се черкува в катедралния храм „Св. Николай“ и взе участие в четене на Царските часове. В края на св. Литургия благослови богомолците и произнесе кратко поучително слово за смисъла и значението на извършваното тоя ден богослужение.

На 7 — Рождество Христово — служи св. Литургия в катедралния храм. В края на службата съобща, че както всяка година, така и тая Св. Синод начело с Негово Светейшество Българския патриарх е отправил послание до българския православен народ и възложи на протоингела си — архим. Григорий да прочете посланието, след което произнесе кратко вдъхновено рождественско слово. На 8 януари служи в храма „Св. Възнесение“ и произнесе много съдържателно слово. На 9 служи в храма „Св. Царей“ и говори високопрочувствено слово за подвига на св. архидиакона Стефана и мъченическия подвиг въобще. На 13 замина за гр. Оряхово. По пътя се отби и посети с. Липница, Оряховско, където прегледа храма, разговаря с енорийския свещеник и му даде напътствия за усърдна пастирска работа. На 14 служи в гр. Оряхово в храма „Успение Пресветия Богородица“. През време на св. Литургия отличи архиерейския наместник прот. Василий Велков с офикия „свещеноиконом“. В края на св. Литургия произнесе високо назидателно слово. Същият ден след обед замина за гр. Бяла Слатина. По пътя се отби и посети с. с. Букьовци и Липница, Оряховско, Алтимир и Търнава, Белослатинско. Посети храмовете и разговаря с енорийските свещеници за състоянието на църковния живот и им даде архиерейски напътствия. На 15 служи в гр. Бяла Слатина и произнесе високопоучително слово. Същият ден след обед посети с. Борован.

На 18 Негово Високопреосвещенство дядо Паисий се черкува в катедралния храм „Св. Николай“ и взе участие в четене на часовете. В края на св. Литургия каза кратко, но много съдържателно слово, след което отслужи Великия водосвет и поръси богомолците. Същият ден след обед замина за гр. Плевен. По пътя се отби в гр. Бяла Слатина, с. с. Писарово и Гор. Дъбник, посети храмовете и провери дали свещениците ръсят енорийците си.

На 19 служи в гр. Плевен в храма „Св. Николай“. През време на св. Литургия отличи свещеник Асен Кънчев, енорийски свещеник при същия храм, с офикията „протоиерей“. В края на св. Литургия произнесе дълбоко прочувствено слово, след което извърши Велик водосвет и поръси множеството богомолци. На 20 служи в гр. Плевен в храма „Св. Троица“. През време на службата отличи енорийския свещеник Александър п. Димитров Монов при същия храм с офикия „протоиерей“. В края на службата произнесе слово. На 21 служи в храма „Св. Николай“ в същия град. На утрената отличи енорийския свещеник Иван Ковачев от с. Опанец, Плевенско, а

през време на св. Литургия — енорийския свещеник Тодор Ненов, от с. Садовец, с офикията „протоиерей“. В края на литургията произнесе слово. След св. служба замина за с. с. Крушовица и Садовец, Плевенско. В последното село взе участие във вечернята и каза слово. След това посети с. Дерманци, Луковитско. На 22 служи в гр. Луковит и отличи архиерейския наместник протоиерей Петко В. Рашев с офикия „свещеноиконом“ и произнесе слово върху евангелското четиво.

Същият ден след обед посети гр. Червен бряг, с. с. Горник, Сухатче, Белослатинско, и Тишевица, Врачанско, и вечерта се прибра в престолния си гр. Враца.

Навсякъде Негово Високопреосвещенство бе посрещан радушно и храмовете, където служи, бяха масово посетени. На всички отличени свещенослужители той отправи топли приветствия и даде архиерейски напътствия за усърдна пастирска и църковнополезна работа. Отличените със синовна преданост благодариха на Негово Високопреосвещенство за отеческото му внимание и благоволение и обещаха с удвоени сили и ревност да се отдадат на пастирско служение.

На 23 Негово Високопреосвещенство в присъствието на епархийските си съветници свика игумените, игумениите и ръководителите на манастирските стопанства на конференция. С истинска болка на сърце той изтъкна грамадните средства, които епархийският съвет е отпуснал за обработване на манастирските стопанства, и неуспеха им; посочи причините за това и набеляза начините за тяхното подобрене, посочи дълга и отговорността на ръководните лица, постави задачи и изрази надежда, че всички ще направят всичко необходимо и зависящо от тях за подобрието на тия стопанства.

На 24 Негово Високопреосвещенство замина за София, за да участва в заседанията на постоянното присъствие на Св. Синод.

А. Г.

Отзиви и бележки

ТЪРЖЕСТВЕНО ЧЕСТВУВАНЕ 75-ГОДИШНИНАТА НА АКАДЕМИК СТЕФАН МЛАДЕНОВ

На 27 декември 1955 година в големия салон на Българската академия на науките се състоя тържествено чествуване 75-годишнината на академик Стефан Младенов, лауреат на Димитровска награда. На тържественото събрание присъстваха академици, професори, преподаватели в университетите, учители и множество граждани. Между присъстващите личеха и представителите на Св. Синод на Българската православна църква: Негово Светейшество патриарх Кирил и Високопреосвещените митрополити Доростолочервенски Михаил, Врачански Паисий, Велико-търновски Софроний, Старозагорски Климент, ректорът на Духовната академия епископ Николай, главният секретар на Св. Синод архимандрит Максим, протопресвитер проф. д-р Стефан Цанков и др.

Събранието бе открито с встъпително слово от председателя на БАН академик Тодор Павлов, който обрисова голямото научно дело на академик Стефан Младенов като филолог и изследвач на българския език.

Академик Владимир Георгиев, ректор на Държавния университет и директор на Института за български език при БАН, говори за живота и 50-годишната научна дейност на академик Младенов като езиковед. Докладчикът

посочи, че юбилярът е автор на голям брой научни трудове и около 1100 статии, поместени в български и чужди вестници и списания.

Проф. Кирил Мирчев, член-кореспондент на БАН, прочете доклад на тема: „Приносът на академик Стефан Младенов за историята на българския език и за българската диалектология“.

Проф. Любомир Андрейчин, член-кореспондент на БАН, направи доклад на тема: „Академик Стефан Младенов и българския книжовен език“, в който изнесе, че академик Младенов е бил 17 години редактор на списание „Родна реч“, в което е ратувал за чистота на българския език.

Подпредседателят на Президиума на Народното събрание Кирил Клисурски връчи на юбиляра за неговата многостранна и плодотворна научна дейност орден „Народна република България“ — I степен.

Академик Михаил Димитров прочете поздравително писмо от председателя на Министерския съвет г. Вълко Червенков до академик Стефан Младенов. След това бяха поднесени поздравления от председателя на БАН академик Тодор Павлов, заместник-министъра на народната просвета Марин Гешков, ректора на Софийския университет академик Владимир Георгиев, от професор Любомир Андрейчин — от Института за български език при БАН, проф. Емил Георгиев — от Съюза на научните работници, академик Николай Лилiev — от Института за българска литература при БАН, Елисавета Вагряна — от Съюза на българските писатели, Еленко Георгиев — от Околийския народен съвет във Видин и др. Прочетени бяха много поздравителни телеграми и писма от България и чужбина.

С продължителни ръкопляскания бе изпроводено поздравителното писмо от Св. Синод на Българската православна църква до академик Стефан Младенов:

„Честуването, което Българската академия на науките устройва по случай 75-годишнината от рождението ви, е радостно тържество за цялата наша културна обществено-научна дейност. Българската езиковедска наука, на която вие сте един от най-видните представители и неуморими труженици, на вашия 75-и рожден ден може с оправдано задоволство да се похвали с вашите многобройни и многоценни трудове, с които вие я обогатихте. Вие създадохте епоха в българското езикознание.

„Със солидната си подготовка, придобита в нашия и в чуждестранни университети, с дадените ви от Всевишния богати дарования, с неуморимото си трудолюбие и с присъщата ви научна добросъвестност, така приятно съчетана с вашата скромност, вие в продължение на близо половин век учихте младите както чрез своите висококачествени научни съчинения, тъй и с многобройните си литературни статии, как трябва да се говори и да се пише на книжовен български език.

„Вие имате заслуги и към нашата Народна света православна църква като няколкогодишен преподавател по български език в Софийската духовна семинария и като високоценен сътрудник на официалните наши издания.

„Посветили живота си на родното звучно слово, чрез което допринесохте да се издигне на високо ниво нашата езикова култура, оставили зад себе си крупно научно литературно дело, проявили се и като буден и честен общественик, днес вие заслужено жънете признания и похвали.

„Позволете, скъпи и досточлени юбиляре, от името на Светия Синод на Българската православна църква и от свое име горещо да ви поздравим с благополучното достигане до 75-я ваш рожден ден и молитвено да ви пожелаем от Бога и занаяд дълги честни години, през които, радвайки се на плодовете на досегашните си трудове и постижения, да бъдете жив пример на по-младите общественици и светло вдъхновение на тружениците в областта на българското езикознание.

„Призоваваме над вас Божието благословение и оставаме ваш усърден в Христа молитствувател.

Председател на Св. Синод:
† Кирил, Патриарх български

Академик Стефан Младенов отговори, с присъщата му скромност, на поднесените му поздравления с кратко слово.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

Починал свещенослужител. — На 22 януари т. г. след продължително боледуване почина дългогодишният софийски енорийски свещеник и катедрален предстоятел стоврофорният иконом Рафаил Алексиев. Опелото му се извърши на 23 януари в катедралния храм „Св. Неделя“ от Левкийския епископ Партений в съслужение с архимандрит Горазд, иеромонах Синесий и двацет и пет свещеници. Присъствуваха Макариополският епископ Николай и множество почитатели на покойния — негови бивши енорияши, които бяха дошли да се простят със своя любим и уважаван духовен отец и пастир. Епископ Партений произнесе слово за починалия свещеноиконом.

Иконом Рафаил Алексиев си бе спечелил слава и име на голям познавач и изкусен изпълнител на църковно-източното пение. Бог да го прости и упокои в царството Си на небесната радост и блаженство.

Прот. Ил. п. Ник.

ОБЯВЛЕНИЕ. — Църковното настоятелство при храма „Св. Богородица“ в с. Чепеларе, Асеновградско, съобщава, че II-та енория при храма е вакантна и търси кандидат за същата вишист или завършил средно богословско образование. Кандидатите да подадат заявление до св. Пловдивска митрополия в срок от един месец от публикуването на настоящото обявление във в. „Църковен вестник“ и се явят в църквата на проповед, пеене и опознаване.

От Църковното настоятелство

ВАЖНО СЪОБЩЕНИЕ. — ИЗЛОЖЕНИЕ НА БИБЛИЯ ПО ПРЕДМЕТИ, I и II част, продава Димитър Топлийски, София, ул. Л. Каравелов, 42.

Изгубените кръщелни свидетелства на Димитър Ив. Делов, Рада Ст. Найденова, Невена Делова Стоянова, Никола Ив. Тодоров, Петко Димитров, Георги Стоянов Делов, Христо П. Ангелов, Цана Вельова Делова, Панчо Ив. Танчов, Киро Кръстев, Мария Нешова Филипсва, Генчо Т. Петров, Лука Филипова Герова, Цвятко Ненчов Савов, Мария Енчова Пенчова, Мария Ив. Стойкова, Мария Р. Стойкова и Петър Любенов Неделчев, всички от с. Стрелча, Панагюрско, да се считат невалидни. Издадени са дубликати.

Енорийски свещеник Ив. Ст. Караванов

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Духовно освежаване. — Архимандрит Стефан.
2. Бог и войните. — Д-р Д. Пенев.
3. Ролята на пресвитерата. — Свободен превод от английски: В. Д. В.
4. Виден църковен публицист и религиозен поет. — Ст. Кръстев.
5. Духовният облик на Моцарт. По случай 200 години от рождението му. — Д. Ихчиев.
6. Владимир С. Соловьев. — По Сперенский Н.
7. Из живота на епархиите.
8. Отзиви и бележки.
9. Църковна и обществена летопис.